T085 TKL 3 (59) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 81-Chiếu Sáng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 91

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 91
GIAÛI THÍCH PHAÅM TAÙM MÖÔI MOÁT: CHIEÁU SAÙNG

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät, möôøi taùm khoâng, ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo, möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí khoâng ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, khoâng ñaày ñuû Boà-taùt ñaïo thì khoâng theå ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vaäy Boà-taùt laøm theá naøo ñaày ñuû Boà-taùt ñaïo, coù theå ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do söùc phöông tieän neân haønh Thí Ba-la-maät, khoâng thaáy coù boá thí, khoâng thaáy coù ngöôøi thí, khoâng thaáy coù ngöôøi nhaän thí, cuõng khoâng xa lìa phaùp aáy maø haønh boá thí thì chieáu saùng ñaïo Boà-taùt. Nhö vaäy, Boà-taùt do söùc phöông tieän neân ñaày ñuû ñaïo Boà-taùt; ñaày ñuû roài coù theå ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt laøm theá naøo taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Nhö Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, duøng söùc phöông tieän khoâng hoaïi saéc, khoâng theo saéc. Vì sao? Vì saéc aáy tính Khoâng coù neân khoâng theo, khoâng hoaïi; cho ñeán thöùc cuõng nhö vaäy. Naøy Xaù-lôïi-phaát, Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ, do söùc phöông tieän neân boá thí khoâng hoaïi, khoâng theo. Vì sao? Vì boá thí tính Khoâng coù; cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu caùc phaùp khoâng coù töï tính coù theå hoaïi, coù theå theo, thì Boà-taùt laøm theá naøo coù theå taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø choã sôû hoïc cuûa caùc Boà-taùt. Vì sao? Vì Boà- taùt khoâng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng theå ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh

ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Nhö lôøi oâng noùi, Boà-taùt khoâng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng theå ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì khoâng theå lìa söùc phöông tieän maø coù theå ñöôïc. Neáu Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät hoaëc thaáy coù moät phaùp coù ñöôïc thì neân thuû laáy, neáu khoâng coù theå ñöôïc thì thuû laáy caùi gì? Nghóa laø cho ñaây laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñaây laø Thieàn Ba-la-maät, cho ñeán ñaây laø Thí Ba-la-maät; ñaây laø saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán ñaây laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng theå thuû töôùng, cho ñeán heát thaûy Phaät phaùp khoâng theå thuû töôùng; aáy goïi laø Baùt-nhaõ khoâng thuû töôùng, cho ñeán Phaät phaùp khoâng theå thuû töôùng, laø choã Boà-taùt neân hoïc. Boà-taùt khi hoïc ôû trong aáy, töôùng hoïc cuõng khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì Baùt-nhaõBa-la-maät, phaùp Phaät, phaùp Boà-taùt, phaùp Bích-chi Phaät, phaùp Thanh-vaên, phaùp ngöôøi phaøm phu. Vì sao? Vì khoâng coù moät phaùp naøo coù töï tính. Phaùp khoâng coù töï tính nhö vaäy thì caùi gì laø ngöôøi phaøm phu, Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, Boà-taùt vaø Phaät? Neáu khoâng coù caùc Hieàn Thaùnh aáy thì laøm theá naøo coù phaùp? Vì bieát phaùp aáy neân phaân bieät noùi ñaây laø ngöôøi phaøm phu, ñaây laø Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán laø Boà-taùt, laø Phaät. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu phaùp khoâng coù töï tính, khoâng thaät, khoâng coù caên baûn thì laøm theá naøo bieát ñoù laø ngöôøi phaøm phu cho ñeán bieát ñoù laø Phaät? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Choã ngöôøi phaøm phu ñaém tröôùc laø saéc coù töï tính coù thaät chaêng? Thöa khoâng, baïch Theá Toân! Chæ do taâm ñieân ñaûo maø thaáy coù; thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng nhö vaäy. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ, do söùc phöông tieän neân thaáy caùc phaùp khoâng coù töï tính, khoâng coù caên baûn neân coù theå phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Boà-taùt laøm theá naøo khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät do söùc phöông tieän neân thaáy caùc phaùp khoâng coù tính, khoâng coù caên baûn neân coù theå phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy caên baûn caùc phaùp neân ôû trong aáy sinh taâm giaûi ñaõi thoaùi thaát. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Caên baûn caùc phaùp thaät khoâng coù ngaõ, khoâng coù sôû höõu, tính thöôøng khoâng, chæ vì ngu si ñieân ñaûo neân chuùng sinh chaáp tröôùc naêm aám, möôøi hai nhaäp, möôøi taùm giôùi. Boà-taùt khi thaáy caùc phaùp khoâng coù tính sôû höõu, tính thöôøng khoâng, töï tính Khoâng maø haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 91 622

töï an laäp nhö huyeãn sö, vì chuùng sinh maø thuyeát phaùp: Daïy boá thí cho ngöôøi tham, daïy trì giôùi cho ngöôøi phaù giôùi, daïy nhaãn nhuïc cho ngöôøi saân haän, daïy tinh taán cho ngöôøi giaûi ñaõi, daïy thieàn ñònh cho ngöôøi loaïn töôûng, daïy trí tueä cho ngöôøi ngu si, khieán chuùng sinh truù trong boá thí cho ñeán trí tueä, vaäy sau môùi noùi thaùnh phaùp coù theå giaûi thoaùt khoå; duøng phaùp aáy neân ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, ñaïo Bích-chi Phaät, quaû Voâ thöôïng

Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt thaáy chuùng sinh aáy khoâng coù sôû höõu neân daïy khieán boá thí, trì giôùi cho ñeán trí tueä, vaäy sau noùi thaùnh phaùp coù theå giaûi thoaùt khoå, do phaùp aáy neân ñöôïc quaû Tu-ñaø- hoaøn cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù toäi loãi coù theå coù ñöôïc. Vì sao? Vì Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy coù chuùng sinh, chæ vì "phaùp khoâng" töông tuïc neân goïi laø chuùng sinh. Boà-taùt duøng hai ñeá vì chuùng sinh thuyeát phaùp, laø theá ñeá vaø ñeä nhaát nghóa ñeá. Trong hai ñeá aáy, chuùng sinh tuy khoâng theå coù ñöôïc, song vì Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, duøng söùc phöông tieän neân vì chuùng sinh thuyeát phaùp. Chuùng sinh nghe phaùp aáy bieát ta, toâi ñôøi nay coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì phaùp ñöôïc duøng vaø ngöôøi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc! Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do söùc phöông tieän neân vì chuùng sinh thuyeát phaùp. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Taâm Boà-taùt roäng lôùn, khoâng coù phaùp coù theå coù ñöôïc, hoaëc moät töôùng, hoaëc khaùc töôùng, hoaëc dò töôùng maø coù theå trang nghieâm lôùn nhö vaäy. Vì trang nghieâm aáy neân khoâng sinh coõi Duïc, khoâng sinh coõi Saéc, khoâng sinh coõi Voâ saéc; khoâng thaáy phaùp höõu vi, khoâng thaáy phaùp voâ vi maø ôû trong ba coõi ñoä thoaùt chuùng sinh, cuõng khoâng thaáy coù töôùng chuùng sinh. Vì sao? Vì chuùng sinh khoâng troùi khoâng môû; vì chuùng sinh khoâng troùi khoâng môû neân khoâng nhô khoâng saïch; vì khoâng nhô khoâng saïch neân khoâng coù phaân bieät saùu ñöôùng; vì khoâng coù phaân bieät saùu ñöôøng neân khoâng coù nghieäp, khoâng coù phieàn naõo; vì khoâng coù nghieäp, khoâng coù phieàn naõo neân cuõng khoâng coù quaû baùo; vaø vì coù quaû baùo aáy maø sinh trong ba coõi. Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Nhö lôøi oâng noùi, neáu chuùng sinh tröôùc coù maø sau khoâng thì chö Phaät, Boà-taùt coù toäi loãi. Caùc phaùp saùu ñöôøng sinh töû cuõng nhö vaäy, neáu tröôùc coù maø sau khoâng thì chö Phaät, Boà-taùt coù toäi loãi. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Phaät hay khoâng coù Phaät thì töôùng caùc phaùp vaãn thöôøng truù khoâng khaùc; trong phaùp töôùng aáy coøn khoâng coù ngaõ, khoâng coù chuùng sinh, khoâng coù thoï maïng, cho ñeán khoâng coù keû bieát,

keû thaáy, huoáng gì coù saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc! Neáu khoâng coù phaùp aáy, laøm theá naøo coù qua laïi saùu ñöôøng maø keùo chuùng sinh ra khoûi? Naøy Xaù- lôïi-phaát! Caùc phaùp tính aáy thöôøng khoâng, vì theá neân Boà-taùt töø choã chö Phaät quaù khöù nghe phaùp töôùng aáy maø phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, trong ñoù khoâng coù phaùp maø ta seõ ñöôïc, cuõng khoâng coù choã chuùng sinh ñaém tröôùc chaéc chaén khoâng theå keùo ra; chæ vì chuùng sinh ñieân ñaûo neân ñaém tröôùc. Vì theá neân Boà-taùt phaùt taâm ñaïi trang nghieâm, thöôøng khoâng thoaùi chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt khoâng nghi raèng: Ta seõ khoâng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, hay ta seõ chaéc chaén ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Ñöôïc

Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc roài, duøng thaät phaùp laøm lôïi ích chuùng sinh, khieán ra khoûi ñieân ñaûo. Thí nhö vò thaày huyeãn thuaät hoùa hieän ra traêm ngaøn vaïn öùc ngöôøi, ñem ñoà aên uoáng boá thí khieán cho ñöôïc no ñuû, hoan hyû xöôùng leân raèng: Ta ñöôïc phöôùc lôùn, ta ñöôïc phöôùc lôùn! YÙ oâng nghó sao, trong ñaây thaät coù ngöôøi aên uoáng ñaày ñuû chaêng? Thöa khoâng, baïch Theá Toân! Phaät daïy: Ñuùng vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây, haønh saùu Ba-la-maät, boán thieàn cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaày ñuû ñaïo Boà-taùt, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät maø khoâng coù chuùng sinh coù theå ñoä. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø Boà-taùt ñaïo? Boà-taùt haønh ñaïo aáy coù theå thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây coù haønh boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, maø thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät. Tu-boà-ñeà thöa: Boà-taùt laøm theá naøo haønh boá thí coù theå thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh? Phaät daïy: Boà-taùt khi haønh boá thí, töï mình boá thí, cuõng daïy chuùng sinh boá thí, noùi raèng: Caùc thieän nam töû! Caùc oâng chôù ñaém tröôùc boá thí. Caùc oâng vì ñaém tröôùc boá thí neân laïi phaûi thoï thaân; vì laïi phaûi thoï thaân neân chòu nhieàu khoå naõo. Naøy caùc thieän nam töû! Trong caùc phaùp töôùng khoâng coù boá thí, khoâng coù ngöôøi thí, khoâng coù ngöôøi nhaän thí, ba phaùp aáy töï tính ñeàu khoâng. Phaùp tính Khoâng aáy khoâng theå thuû, vaø töôùng khoâng theå thuû laø tính Khoâng. Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh boá thí, boá thí cho chuùng sinh, trong aáy khoâng thaáy coù boá thí, ngöôøi boá thí, ngöôøi nhaän thí. Vì sao? Vì boá thí khoâng theå coù ñöôïc; aáy goïi laø Boá thí Ba-la-maät. Boà-taùt khoâng thaáy coù

ba phaùp aáy neân coù theå giaùo hoùa chuùng sinh khieán ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, ñaïo Bích-chi Phaät cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt khi haønh boá thí thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, töï mình haønh boá thí, cuõng daïy ngöôøi haønh boá thí, taùn thaùn phaùp boá thí, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi haønh boá thí. Boà-taùt boá thí nhö vaäy ñöôïc sinh vaøo doøng lôùn Saùt lôïi, doøng lôùn Baø-la-moân, ñaïi gia cö só, hoaëc laøm Tieåu vöông, hoaëc laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông; khi aáy ñem boán vieäc nhieáp thuû chuùng sinh. Boán vieäc ñoù laø boá thí, aùi ngöõ, lôïi haønh vaø ñoàng söï. Laáy boán vieäc aáy nhieáp thuû chuùng sinh roài, chuùng sinh daàn daàn truù ôû trong giôùi, ôû trong boán thieàn cho ñeán taùm phaàn thaùnh ñaïo, tam-muoäi Khoâng, Voâ töôùng, Voâ taùc, vaøo chính vò maø ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A- la-haùn hoaëc ñaïo Bích-chi Phaät; hoaëc daïy khieán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, noùi raèng: Naøy caùc thieän nam töû! Caùc oâng haõy phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc deã ñöôïc. Vì sao? Vì khoâng coù phaùp nhaát ñònh. Nhöõng ñieàu chuùng sinh ñaém tröôùc chæ vì do ñieân ñaûo neân sinh ñaém tröôùc. Theá neân caùc oâng töï xa lìa sinh töû, cuõng

daïy ngöôøi khaùc xa lìa sinh töû; caùc oâng haõy phaùt taâm töï mình laøm lôïi ích, cuõng laøm lôïi ích ngöôøi khaùc. Boà-taùt neân tu boá thí nhö vaäy. Do nhaân duyeân boá thí aáy, töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây troïn khoâng ñoïa ñöôøng aùc, thöôøng laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông. Vì sao? Vì theo gioáng ñaõ gieo maø ñöôïc quaû baùo lôùn. Boà-taùt khi laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông thaáy coù ngöôøi ñeán xin, nghó raèng: Ta khoâng vì vieäc khaùc neân thoï quaû baùo Chuyeån luaân Thaùnh vöông, maø chæ vì lôïi ích chuùng sinh. Khi aáy noùi raèng: Ñaây laø vaät cuûa caùc oâng, caùc oâng töï laáy maø duøng, chôù coù e ngaïi, ta khoâng laãn tieác gì. Ta vì chuùng sinh neân chòu thaân sinh töû, thöông xoùt caùc oâng neân ñaày ñuû taâm ñaïi bi; thöïc haønh taâm ñaïi bi aáy ñeå lôïi ích chuùng sinh, cuõng khoâng coù töôùng nhaát ñònh. Vì chuùng sinh quaû laø khoâng, chæ coù giaû danh neân coù theå noùi aáy laø chuùng sinh; danh töø chuùng sinh aáy cuõng khoâng, nhö tieáng vang, thaät laø töôùng khoâng theå noùi. Naøy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt neân haønh boá thí nhö vaäy ñoái vôùi chuùng sinh khoâng neân tieác gì, cho ñeán khoâng tieác da thòt cuûa töï thaân, huoáng hoà laø vaät beân ngoaøi. Vì phaùp aáy neân coù theå keùo chuùng sinh ra khoûi sinh töû. Vì nhöõng phaùp gì? Ñoù laø vì boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, laøm cho chuùng sinh töø trong sinh töû ñöôïc ra khoûi. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt truù trong Thí Ba-la-maät, boá thí roài, noùi raèng: Naøy caùc thieän nam töû! Caùc oâng ñeán ñaây trì giôùi, ta seõ cung caáp cho caùc oâng khieán khoâng thieáu huït côm aùo, ñoà naèm, cho ñeán vaät caàn nuoâi

soáng ta ñeàu cung caáp heát. Caùc oâng vì thieáu thoán neân phaù giôùi, ta seõ cung caáp ñoà caàn duøng khieán khoâng thieáu thoán, hoaëc ñoà uoáng aên cho ñeán baûy baùu. Caùc oâng ôû trong giôùi luaät nghi aáy daàn daàn seõ döùt heát khoå, cöôõi xe phaùp ba thöøa maø ñöôïc giaûi thoaùt: Hoaëc Thanh vaên thöøa, hoaëc Bích-chi Phaät thöøa, hoaëc Phaät thöøa. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt truù trong Thí Ba-la-maät, neáu thaáy chuùng sinh saân naõo, lieàn noùi raèng: Naøy caùc thieän nam töû! Caùc oâng vì nhaân duyeân gì maø saân naõo, ta seõ cho caùc oâng nhöõng thöù caàn duøng. Caùc oâng muoán gì haõy theo ta maø laáy khoâng coù thieáu gì: Hoaëc ñoà aên uoáng, hoaëc y phuïc, cho ñeán vaät caàn duøng ñeå nuoâi soáng. Boà-taùt truù trong Thí Ba-la-maät daïy chuùng sinh nhaãn nhuïc, noùi raèng: Heát thaûy phaùp khoâng coù chaéc thaät; ñieàu maø caùc oâng saân giaän laø nhaân duyeân khoâng, khoâng coù chaéc thaät, ñeàu töø hö voïng öùc töôûng sinh ra, khoâng coù caên baûn. Caùc oâng chôù noåi taâm saân giaän, naõo haïi, mieäng aùc maéng nhieác, dao gaäy gia haïi cho ñeán maát maïng; caùc oâng chôù vì nhöõng ñieàu hö voïng aáy maø noåi saân giaän ñeå phaûi ñoïa ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh vaø caùc ñöôøng aùc, chòu voâ löôïng khoå. Caùc oâng chôù vì nhöõng ñieàu hö voïng khoâng thaät aáy maø gaây toäi nghieäp ñeå vì toäi nghieäp aáy coøn khoâng ñöôïc laøm thaân ngöôøi, huoáng gì ñöôïc sinh ra ñôøi gaëp Phaät. Naøy caùc thieän nam töû! Sinh ra ñôøi coù Phaät khoù gaëp, thaân ngöôøi khoù ñöôïc, caùc oâng chôù boû maát thì giôø quyù baùu; neáu boû maát thôøi giôø quyù baùu thì khoâng theå cöùu

ñöôïc. Boà-taùt nhö vaäy giaùo hoùa chuùng sinh, töï mình haønh nhaãn nhuïc, cuõng daïy ngöôøi khaùc haønh nhaãn nhuïc, taùn thaùn phaùp nhaãn nhuïc, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi haønh nhaãn nhuïc. Boà-taùt khieán chuùng sinh truù trong nhaãn nhuïc daàn daàn do phaùp ba thöøa ñöôïc döùt heát khoå. Nhö vaäy, Boà-taùt truù trong Thí Ba-la-maät khieán chuùng sinh an truù trong nhaãn nhuïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt laøm theá naøo truù trong Thí Ba-la-maät kh- ieán chuùng sinh tinh taán? Boà-taùt thaáy chuùng sinh giaûi ñaõi, noùi raèng: Caùc oâng vì sao giaûi ñaõi? Chuùng sinh ñaùp: Vì thieáu nhaân duyeân. Boà-taùt khi haønh boá thí, noùi vôùi caùc chuùng sinh raèng: Ta seõ laøm cho caùc oâng ñaày ñuû nhaân duyeân, hoaëc boá thí, hoaëc trì giôùi hoaëc nhaãn nhuïc. Chuùng sinh aáy ñöôïc nhaân duyeân lôïi ích neân thaân tinh taán, mieäng tinh taán, taâm tinh taán. Thaân tinh taán, taâm tinh taán neân heát thaûy thieän phaùp ñaày ñuû, tu thaùnh phaùp voâ laäu; tu thaùnh phaùp voâ laäu neân ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, Bích-chi Phaät ñaïo hoaëc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh boá thí truù trong Tinh taán Ba-la-maät nhieáp thuû chuùng sinh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt laøm theá naøo khi haønh boá thí, giaùo hoùa

chuùng sinh khieán tu thieàn ñònh? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt thaáy chuùng sinh loaïn taâm, noùi raèng: Caùc oâng coù theå tu thieàn ñònh. Chuùng sinh ñaùp: Chuùng toâi thieáu nhaân duyeân. Boà-taùt noùi: Ta seõ laøm cho caùc oâng ñuû nhaân duyeân. Nhôø nhaân duyeân aáy khieán taâm caùc oâng khoâng chaïy theo giaùc quaùn, taâm khoâng taùn loaïn. Chuùng sinh do nhaân duyeân aáy neân döùt giaùc quaùn vaøo Sô thieàn, Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, tu taâm töø, bi, hyû, xaû. Chuùng sinh do nhaân duyeân thieàn ñònh vaø taâm voâ löôïng aáy neân coù theå tu boán nieäm xöù cho ñeán taùm phaàn thaùnh ñaïo. Khi tu ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo daàn daàn vaøo ba thöøa maø ñöôïc Nieát-baøn, troïn khoâng maát ñaïo. Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh boá thí, laáy thieàn ñònh nhieáp thuû chuùng sinh khieán haønh Thieàn Ba-la-maät. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt laøm theá naøo haønh boá thí Ba-la-maät maø duøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhieáp thuû chuùng sinh? Naøy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt thaáy chuùng sinh ngu si khoâng coù trí tueä, noùi raèng: Caùc oâng côù gì khoâng tu trí tueä? Chuùng sinh ñaùp: Vì thieáu nhaân duyeân. Boà-taùt noùi raèng: Caùc oâng caàn ñöôïc ñaày ñuû trí tueä, haõy theo ta maø laáy; nghóa laø boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh. Nhaân duyeân aáy ñaày ñuû roài, caùc oâng suy nghó nhö vaày: Khi tö duy Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù phaùp coù theå ñöôïc chaêng? Hoaëc ta, hoaëc chuùng sinh, hoaëc thoï maïng cho ñeán keû bieát, keû thaáy coù theå ñöôïc chaêng? Hoaëc saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc, hoaëc coõi Duïc, coõi Saéc, coõi Voâ saéc, hoaëc saùu Ba-la-maät, hoaëc ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo, hoaëc quaû Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, hoaëc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc coù theå ñöôïc chaêng? Khi chuùng sinh suy nghó nhö vaäy thì ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù phaùp coù theå ñöôïc, coù theå ñaém tröôùc; neáu khoâng ñaém tröôùc vaøo phaùp, thì khi aáy khoâng thaáy phaùp coù sinh coù dieät, coù nhô coù saïch; khoâng phaân bieät aáy laø

ñòa nguïc, laø suùc sinh, laø ngaï quyû, laø chuùng A-tu-la, laø trôøi, laø ngöôøi, laø trì giôùi, laø phaù giôùi, laø Tu-ñaø-hoaøn, laø Tö-ñaø-haøm, laø A-na-haøm, laø A-la-haùn, laø Bích- chi Phaät, laø Phaät. Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh boá thí do Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhieáp thuû chuùng sinh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt laøm theá naøo truù trong boá thí Ba-la-maät maø duøng Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán do ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo nhieáp thuû chuùng sinh? Naøy Tu-boà- ñeà! Boà-taùt truù trong boá thí laáy cuùng döôøng laøm lôïi ích chuùng sinh. Do nhaân duyeân cuûa söï lôïi ích aáy neân chuùng sinh coù theå tu boán nieäm xöù, boán chaùnh caàn cho ñeán taùm phaàn thaùnh ñaïo; chuùng sinh tu ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo aáy ñöôïc giaûi thoaùt sinh töû. Nhö vaäy, Boà-taùt do thaùnh phaùp voâ laäu nhieáp thuû chuùng sinh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 91 627

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi giaùo hoùa chuùng sinh, noùi nhö vaày: Naøy caùc thieän nam töû! Caùc oâng haõy theo ta laáy vaät caàn duøng: Hoaëc ñoà aên uoáng, hoaëc y phuïc, ñoà naèm, höông hoa cho ñeán baûy baùu, caùc thöù caàn duøng ñeå nuoâi soáng. Caùc oâng neân laáy vieäc aáy nhieáp thuû chuùng sinh. Caùc oâng maõi maõi ñöôïc lôïi ích an vui, chôù nghó raèng vaät aáy chaúng phaûi sôû höõu cuûa ta, ta traûi qua thôøi gian laâu daøi vì chuùng sinh chöùa nhoùm caùc vaät aáy. Caùc oâng haõy laáy caùc vaät aáy nhö vaät cuûa mình khoâng khaùc. Giaùo hoùa chuùng sinh khieán haønh boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä, cho ñeán khieán ñöôïc ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo, möôøi löïc cuûa Phaät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng khieán ñöôïc thaùnh phaùp voâ laäu, ñoù laø Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn, ñaïo Bích-chi Phaät, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Nhö vaäy, Boà-taùt khi haønh boá thí neân giaùo hoùa chuùng sinh nhö vaäy, khieán ñöôïc xa lìa ba ñöôøng aùc, cho ñeán xa lìa heát thaûy khoå qua laïi trong sinh töû. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt truù trong Giôùi Ba-la-maät giaùo hoùa chuùng sinh, noùi raèng: Naøy chuùng sinh! Caùc ngöôi thieáu nhaân duyeân gì maø phaù giôùi? Ta seõ cho caùc oâng ñaày ñuû nhaân duyeân: Hoaëc boá thí cho ñeán trí tueä vaø caùc vaät caàn duøng ñeå nuoâi soáng. Boà-taùt truù trong Trì giôùi Ba-la-maät laøm lôïi ích chuùng sinh khieán tu möôøi thieän ñaïo, xa lìa möôøi ñaïo baát thieän. Chuùng sinh aáy trì giôùi, khoâng phaù giôùi, khoâng khuyeát giôùi, khoâng oâ tröôïc giôùi, khoâng taïp giôùi, khoâng thuû giôùi, daàn daàn do phaùp ba thöøa maø döùt heát khoå. Laáy vieäc trì giôùi laøm ñaàu gioáng nhö boá thí, noùi boán Ba-la- maät khaùc cuõng nhö vaäy. LUAÄN: Hoûi: Tröôùc noùi Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät vaø caùc phaùp trôï ñaïo khoâng ñaày ñuû Boà-taùt ñaïo thì khoâng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nay Tu-boà-ñeà neân töï bieát tu saùu Ba-la-maät ñaày ñuû ñaïo Boà-taùt môùi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, côù gì coøn hoûi? Ñaùp: Tu-boà-ñeà khoâng nghi laøm sao ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nay chæ hoûi laøm sao ñaày ñuû ñaïo Boà-taùt, ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Phaät ñaùp: Neáu Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät... do hoøa hôïp vôùi söùc phöông tieän neân coù theå tu haønh, khi aáy ñaày ñuû ñaïo Boà-taùt. Söùc phöông tieän laø khoâng chaéc chaén coù ñöôïc ba vieäc

veà boá thí, cuõng khoâng xa lìa ba vieäc aáy maø haønh boá thí, khi aáy chieáu roõ Boà-taùt ñaïo. Chieáu roõ vaø ñaày ñuû cuøng moät nghóa. Neáu Boà-taùt chaéc chaén thaáy coù ba vieäc veà boá thí thì rôi vaøo ñieân ñaûo chaáp thöôøng, bò loãi thuû töôùng chaáp tröôùc vaøo phaùp; neáu khoâng thaáy coù ba vieäc aáy thì rôi vaøo ñieân ñaûo chaáp ñoaïn, chaáp tröôùc Khoâng, trôû laïi khôûi leân caùc phieàn naõo taø kieán, lieàn xa lìa ñaïo Boà-taùt. Neáu Boà-taùt lìa

hai beân aáy, nhaân nôi Khoâng maø xaû boû phaùp boá thí giaû danh hö voïng aáy, nhaân nôi thaät töôùng maø xa lìa chaáp Khoâng, khoâng coù ngöôøi thí, khoâng coù ngöôøi nhaän, nhö töôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, quaùn boá thí cuõng nhö vaäy khoâng khaùc thì Boà-taùt haønh nhö vaäy goïi laø ñaày ñuû, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát ôû giöõa hoäi chuùng nghe Phaät cuøng vôùi Tu-boà-ñeà noùi veà quaû baùo saâu xa cuûa Baùt-nhaõ raát coù lôïi ích, nghó laø tuy coù lôïi ích maø khoâng coù tính chaéc chaén thì laøm sao coù theå taäp haønh? Phaät ñaùp: Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng hoaïi saéc, khoâng theo saéc, nhö vaäy goïi laø taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt khi môùi phaùt taâm, vì bieát thaät phaùp neân thöôøng haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thöù lôùp tuøy choã thích hôïp haønh boá thí... theá neân thöôøng noùi Boà-taùt khi haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät laø haønh phaùp boá thí... Khoâng hoaïi saéc laø khoâng noùi saéc aáy voâ thöôøng, khoâng noùi saéc aáy khoâng, khoâng coù sôû höõu, aáy goïi laø khoâng hoaïi saéc. Khoâng theo saéc laø khoâng nhö maét thaáy saéc thuû töôùng sinh ra chaáp tröôùc. Laïi, khoâng noùi saéc aáy hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng, hoaëc khoå hoaëc vui... aáy goïi laø khoâng theo saéc, vì thaáy thöôøng, voâ thöôøng ñeàu chaúng phaûi laø thaät töôùng cuûa saéc. Laïi nöõa, khoâng noùi saéc aáy caên baûn laø töø trong theá tính maø laïi, hoaëc töø trong vi traàn maø laïi, hoaëc töø trong coõi trôøi Ñaïi töï taïi maø laïi, hoaëc töø trong thôøi gian maø laïi, hoaëc töø trong töï nhieân sinh ra, hoaëc khoâng noùi khoâng nhaân khoâng duyeân, mieãn cöôõng sinh ra. Nhö vaäy goïi laø khoâng theo saéc, khoâng hoaïi saéc. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Saéc aáy tính Khoâng coù, neân khoâng theo, khoâng hoaïi. Tính Khoâng coù laø saéc aáy töø boán ñaïi hoøa hôïp, giaû goïi laø saéc, maø trong aáy khoâng coù moät phaùp nhaát ñònh goïi laø saéc, nhö trong phaåm Phaù saéc ôû tröôùc ñaõ noùi. Saéc aáy töø nhaân duyeân hoøa hôïp sinh ra neân khoâng coù töï tính; neáu khoâng coù töï tính töùc laø tính Khoâng. Neáu naém ñöôïc saéc töôùng tính Khoâng aáy töùc laø taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng nhö vaäy. Laïi hoûi: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu caùc phaùp khoâng coù töï tính coù theå hoaïi, coù theå theo thì Boà-taùt laøm theá naøo taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät? Khoâng hoïc Baùt-nhaõ thì khoâng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät chaáp thuaän yù Xaù-lôïi-phaát vaø töï noùi nhaân duyeân: Neáu Boà-taùt duøng söùc phöông tieän tu saùu Ba-la-maät thì tuy bieát caùc phaùp tính Khoâng maø coù theå khôûi leân Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Neáu Boà-taùt tìm heát thaûy phaùp

maûy may coù tính nhaát ñònh coù theå ñöôïc, thì coù theå thuû, coù theå chaáp tröôùc. Nhöng nay Boà-taùt thaät tìm heát thaûy phaùp khoâng coù ñöôïc tính nhaát ñònh goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung. Caùc phaùp aáy ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, neáu khoâng theå coù ñöôïc thì thuû caùi gì? AÁy goïi laø Boà-taùt ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng thuû. Boà-taùt neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù chaáp thuû aáy. Khoâng coù chaáp thuû coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì chaáp thuû Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø caùc phaùp, vì heát thaûy phaùp khoâng coù töï tính? Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi: Neáu heát thaûy phaùp khoâng coù töï tính, laøm theá naøo bieát ñoù laø phaøm phu, ñoù laø Phaät? Phaät daïy: Heát thaûy phaùp tuy khoâng coù töôùng caên baûn nhaát ñònh, nhöng vì phaøm phu ñieân ñaûo neân chaáp tröôùc. Boà-taùt tuy haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhöng do söùc phöông tieän neân thaáy heát thaûy phaùp khoâng coù caên baûn maø phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt aáy haønh saâu vaøo tính Khoâng choneân khoâng thaáy heát thaûy phaùp coù caên baûn, vì khoâng thaáy neân khoâng giaûi ñaõi, thoaùi maát; bieát roõ raøng heát thaûy phaùp voâ ngaõ, khoâng coù tính sôû höõu, tính thöôøng khoâng, chæ vì chuùng sinh ngu si ñieân ñaûo neân chaáp tröôùc ñoù laø naêm aám, möôøi hai nhaäp, möôøi taùm giôùi. Khi aáy Boà-taùt suy nghó, truø löôïng töôùng tòch dieät saâu xa cuûa caùc phaùp maø chuùng sinh ñaém tröôùc moät caùch hö voïng ñieân ñaûo. Boà-taùt töï ví mình nhö vò thaày huyeãn thuaät, duøng thaàn thoâng bieán hoùa thuyeát phaùp ñoä ngöôøi. Vieäc laøm nhö huyeãn, taâm bình ñaúng thuyeát phaùp khoâng thöông, khoâng gheùt; ñoái vôùi ngöôøi xan tham daïy saùu Ba-la-maät boá thí...; laïi daïy phaùp thuø thaéng hôn khieán ra khoûi sinh töû, ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Hoûi: Ngoaøi saùu Ba-la-maät coøn coù phaùp gì hôn chaêng, neân vì sao ñaây laïi noùi laø phaùp hôn? Ñaùp: Trong ñaây khoâng noùi Ba-la-maät maø chæ daïy boá thí cho ngöôøi, cho ñeán daïy trí tueä cho ngöôøi ngu si. Phaùp cuûa chö Phaät, Boà-taùt coù ñaàu coù sau. Phaùp ñaàu laø boá thí, trì giôùi, thoï giôùi, quaû baùo boá thí, ñöôïc phöôùc laïc sinh coõi trôøi daïy cho bieát vò ngoït cuûa naêm duïc lôïi ích ít maø haïi nhieàu, phaûi thoï thaân ôû theá gian, chæ bò suy khoå; taùn thaùn phaùp döùt aùi xa lìa theá gian, vaäy sau môùi daïy Boán ñeá khieán ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn. Trong ñaây Boà-taùt chæ muoán daïy khieán chuùng sinh ñöôïc Phaät ñaïo neân tröôùc tieân daïy khieán tu saùu phaùp ñaàu. Trong ñaây trí tueä laønh khoâng nhieáp thuoäc ba moân giaûi thoaùt. Trí tueä laønh aáy coù theå phaùt sinh thieän phaùp boá thí, coù theå döùt xan tham, saân haän, caùc aùc phaùp, coù theå khieán chuùng sinh ñöôïc sinh coõi trôøi, vì sao bieát laïi coù phaùp hôn? Vì phaùp hôn laø phaùp boán thaùnh ñeá: Phaùp

xuaát, phaùp sôû haønh cuûa caùc baäc Thaùnh goïi laø thaùnh phaùp; phaùp laøm cho ra khoûi sinh töû cuûa ba coõi goïi laø phaùp xuaát. Laáy boán ñeá thuyeát phaùp neân tuøy caên cô cuûa chuùng sinh khieán ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán ñöôïc

trí Nhaát thieát chuûng. Trong daây tuy khoâng noùi saùu phaùp ñaàu; noùi boá thí... neân bieát ñaõ thu nhieáp vaøo trong aáy. Laïi nöõa, Boà-taùt vì Phaät ñaïo neân thuyeát saùu phaùp aáy, chæ vì taâm chuùng sinh heøn keùm, töï thuû laáy Tieåu thöøa, theá neân khoâng noùi saùu phaùp ñaàu laø boá thí, trì giôùi, quaû baùo sinh coõi trôøi... Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Tröôùc noùi Boà-taùt laø roát raùo khoâng theå coù ñöôïc, nay vì chuùng sinh khoâng coù sôû höõu maø thuyeát phaùp, khieán ñöôïc phaùp khoâng coù sôû höõu laø quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Baïch Theá Toân! Boà-taùt vì ñöôïc phaùp khoâng coù sôû höõu neân coù theå laøm cho chuùng sinh ñöôïc phaùp khoâng coù sôû höõu, khoâng coù sôû ñaéc aáy laø coù sôû ñaéc ö? Phaät daïy: Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù loãi veà coù sôû ñaéc. Vì sao? Vì Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng thaáy chuùng sinh vaø phaùp, chæ thaáy nhaân duyeân hoøa hôïp giaû goïi laø chuùng sinh. Boà- taùt truù trong hai ñeá vì chuùng sinh thuyeát phaùp, khoâng chæ thuyeát Khoâng, khoâng chæ thuyeát Höõu; vì chuùng sinh aùi tröôùc neân ñaém tröôùc Khoâng; vì chuùng sinh thuû töôùng chaáp tröôùc Khoâng neân thuyeát Höõu, giöõa hai choã coù vaø khoâng, khoâng nhieãm tröôùc. Do söùc phöông tieän nhö vaäy maø vì chuùng sinh thuyeát phaùp. Thaân ta vaø ta cuûa chuùng sinh hieän taïi coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Xaù-lôïi-phaát hoan hyû baïch Phaät: Taâm roäng lôùn laø Boà-taùt. Taâm roäng lôùn laø khoâng coù phaùp naøo coù theå ñöôïc, hoaëc nhaát töôùng, hoaëc dò töôùng. Nhö ngöôøi baùn giöõa chôï thì caàn coù trao ñoåi; ngöôøi coù taâm lôùn thì khoâng nhö vaäy, khoâng coù nöông töïa vaøo ñaâu maø coù theå phaùt taâm trang nghieâm lôùn; vì trang nghieâm lôùn neân khoâng sinh vaøo ba coõi, cuõng keùo chuùng sinh ra khoûi ba coõi, song chuùng sinh khoâng theå coù ñöôïc, vì chuùng sinh khoâng troùi khoâng môû, neân heát thaûy phaùp laø khoâng. Töø laâu xa laïi ñaây vì phieàn naõo ñieân ñaûo hö doái khoâng thaät, theá neân goïi laø khoâng troùi; vì khoâng troùi neân cuõng khoâng môû. Troùi töùc laø nhô, môû töùc laø saïch; vì khoâng nhô khoâng saïch neân khoâng coù phaân bieät saùu ñöôøng; vì khoâng phaân bieät saùu ñöôøng neân khoâng coù nghieäp toäi phöôùc; vì nghieäp toäi phöôùc khoâng coù neân khoâng coù phieàn naõo khôûi leân nghieäp toäi phöôùc; khoâng khôûi nghieäp toäi phöôùc thì khoâng theå coù quaû baùo. Nhö vaäy, trong caùc phaùp roát raùo khoâng maø trang nghieâm lôùn, vieäc aáy thaät laø hy höõu; thí nhö ngöôøi troàng caây giöõa hö khoâng maø caây laù hoa quaû laøm lôïi ích nhieàu.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 91 631

Phaät höùa khaû yù Xaù-lôïi-phaát raèng, Xaù-lôïi-phaát vì vaán naïn veà khoâng aáy neân Phaät cuõng ñaùp, cuõng höùa khaû; vì Xaù-lôïi-phaát noùi khoâng, neân Phaät höùa khaû, vì Xaù-lôïi-phaát vaán naïn khoâng, neân Phaät ñaùp. nghóa laø neáu chuùng sinh vaø caùc phaùp tröôùc coù nay khoâng, thì chö Phaät Thaùnh Hieàn coù toäi loãi. Toäi loãi laø laøm cho chuùng sinh vaøo Voâ dö Nieát-baøn, vónh vieãn dieät heát thaûy phaùp, vaøo trong khoâng ñeàu khoâng coù sôû höõu; laøm ñoaïn dieät heát thaûy phaùp nhö vaäy neân coù toäi loãi. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Chuùng sinh vaø heát thaûy phaùp töø tröôùc laïi ñaây khoâng coù; hoaëc coù Phaät, hoaëc khoâng coù

Phaät thì phaùp aáy vaãn thöôøng truù khoâng khaùc, ñoù laø thaät töôùng caùc phaùp; theá neân khoâng coù saùu ñöôøng sinh töû, cuõng khoâng coù chuùng sinh ñeå coù theå keùo ra. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Heát thaûy phaùp tröôùc laø khoâng, vì vaäy maø Boà-taùt ôû choã Phaät nghe töôùng aáy cuûa caùc phaùp neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nghó raèng: Trong Boà-ñeà cuõng khoâng coù phaùp coù theå ñöôïc, cuõng khoâng coù phaùp chaân thaät nhaát ñònh khieán chuùng sinh ñaém tröôùc maø khoâng theå ñoä; chæ vì chuùng sinh si cuoàng ñieân ñaûo neân ñaém tröôùc vaøo phaùp hö doái; theá neân Boà-taùt phaùt taâm trang nghieâm lôùn, khoâng thoaùi chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laïi nghó raèng: Ta chaéc chaén ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, chaúng phaûi chaúng ñöôïc; ñöôïc roài duøng thaät phaùp laøm lôïi ích chuùng sinh; vì lôïi ích chuùng sinh neân chuùng sinh ñöôïc ra khoûi ñieân ñaûo. Muoán laøm roõ vieäc naøy neân trong Kinh ñaây noùi ví duï nhö vò thaày huyeãn thuaät. Thaày huyeãn thuaät töùc laø chæ cho Boà-taùt. Thaày huyeãn thuaät taïo döïng vöôøn röøng, quaùn xaù, töùc laø saùu phaùp Ba-la-maät ñoä chuùng sinh; taïo ra voi ngöïa, trai gaùi, töùc laø chuùng sinh ñöôïc Boà-taùt ñoä. Nhö vò thaày huyeãn thuaät moät thaân, vì söùc huyeãn, huyeãn laøm ra caùc chuùng sinh, vöôøn röøng, quaùn xaù ñeå laøm vui moïi ngöôøi; neáu thaày huyeãn thuaät cho caùc vieäc huyeãn laøm ra aáy laø thaät, thì ñoái vôùi ngöôøi huyeãn tìm aân hueä töùc laø ngöôøi cuoàng; Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Theo Phaät nghe daïy heát thaûy phaùp tính Khoâng, nhö huyeãn maø duøng vieäc boá thí lôïi ích chuùng sinh; laïi muoán caàu phöôùc ñöùc aân hueä töùc laø ñieân ñaûo. Hoûi: Phaùp huyeãn, chuù thuaät thaät coù, coøn caùc vaät huyeãn laøm ra coù theå hö doái; nhö chuùng sinh khoâng, neân Boà-taùt cuõng khoâng; Boà-taùt khoâng hoùa laøm ra chuùng sinh, ñaâu ñöôïc neâu laøm ví duï? Ñaùp: Trong thaät töôùng caùc phaùp, phaùp coøn khoâng coù, huoáng gì chuùng sinh! Teân khaùc cuûa chuùng sinh goïi laø vò thaày huyeãn thuaät. Vò thaày huyeãn thuaät thaät khoâng coù, côù gì noùi vò thaày huyeãn thuaät coù maø caùc vieäc huyeãn laøm ra khoâng coù? Nhö oâng cho vò thaày huyeãn thuaät thaät coù, coøn caùc vieäc huyeãn laøm ra khoâng coù, coøn Thaùnh nhaân xem vò thaày huyeãn thuaät vaø caùc vieäc huyeãn laøm ra khoâng khaùc nhau. Vì laøm roõ vieäc aáy neân noùi ví duï, maø

chæ laáy phaàn ít gioáng nhau laøm ví duï, côù gì neâu ra toaøn phaàn ñeå vaán naïn? Nhö sö töû ví duï cho vua, vì sö töû khoâng heà sôï haõi giöõa caùc loaøi thuù. Vua cuõng nhö vaäy, töï taïi, khoâng chöôùng ngaïi giöõa thaàn daân neân laáy laøm ví duï, ñaâu coù theå traùch raèng sö töû coù boán chaân, coù loâng mao laø khaùc ö? Phaät noùi tính Khoâng laø caùc phaùp ñeàu khoâng maø coøn coù chuùng sinh; theá neân neâu vò thaày huyeãn thuaät laøm ví duï. Nay toâi noùi ví duï ñeå phaù chuùng sinh, côù sao oâng laïi ñem chuùng sinh ra vaán naïn? Baáy giôø Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät? Tu-boà-ñeà tuy bieát Boà-taùt ñaïo, song vì trong ñaây noùi tính Khoâng saâu xa neân ngöôøi nghe sinh nghi; vì vaäy neân Tu-boà-ñeà hoûi. Phaät

daïy: Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm haønh saùu Ba-la-maät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, aáy laø ñaïo Boà-taùt; haønh ñaïo aáy laø thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät. Tu-boà-ñeà laïi hoûi: Laøm sao haønh phaùp aáy laø thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh? YÙ Tu-boà-ñeà muoán noùi: Neáu phaùp töï tính Khoâng, chuùng sinh cuõng töï tính Khoâng, laøm theá naøo coù theå ñöôïc thaønh töïu? Phaät daïy: Boà-taùt do söùc phöông tieän neân laáy phaùp boá thí giaùo hoùa chuùng sinh, khoâng daïy chuùng sinh chaáp tröôùc boá thí cho laø chaân thaät. Söùc phöông tieän laø Boà-taùt noùi vôùi chuùng sinh raèng: Naøy caùc thieän nam töû! Haõy ñeán ñaây boá thí, chôù chaáp tröôùc boá thí aáy, nhö trong Kinh ñaây noùi roäng. Chuùng sinh do boá thí ñöôïc sinh choã giaøu sang, vì ñöôïc sinh choã giaøu sang neân sinh taâm ngaõ maïn, kieâu maïn; vì ngaõ maïn kieâu maïn taêng tröôûng neân phaù thieän phaùp; vì phaù thieän phaùp neân ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. Theá neân Boà-taùt tröôùc tieân daïy raèng: Chôù ñaém tröôùc boá thí, chæ nhaân nôi caùc thieän phaùp boá thí tu trì giôùi v.v. . . maø hoài höôùng ñeán Nieát-baøn. Vì sao? Vì thaät töôùng caùc phaùp laø tính Khoâng, khoâng theå thuû töôùng. Nhö vaäy, Boà-taùt do söùc phöông tieän giaùo hoùa chuùng sinh khieán ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät ñaïo. Boà-taùt aáy töï mình haønh boá thí, cuõng daïy chuùng sinh boá thí. Neáu khoâng töï mình boá thí, thì coù ngöôøi noùi: Neáu boá thí laø phaùp hay, côù sao oâng khoâng töï haønh? Theá neân Boà-taùt tröôùc tieân töï mình boá thí. Laïi nöõa, Boà-taùt raát öa thích thieän phaùp, maø boá thí laø cöûa ban ñaàu, theá neân haønh boá thí. Laïi, Boà-taùt raát töø bi, thöông xoùt chuùng sinh; vì taâm töø bi tuy lôùn song khoâng theå laøm ñaày ñuû cho chuùng sinh, theá neân tröôùc tieân boá thí ñeå laøm cho taâm hoï ñöôïc nhu nhuyeán, coù theå do nhaân duyeân boá thí ñöôïc sinh vaøo boán doøng toäc vaø laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông; roài

duøng boán nhieáp phaùp nhieáp thuû chuùng sinh, daàn daàn ñem phaùp ba thöøa daïy baûo khieán cho ñöôïc Nieát-baøn. Daïy ngöôøi khaùc boá thí, taùn thaùn phaùp boá thí, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi boá thí; aáy laø raát öa boá thí. Theá neân thaáy ngöôøi khaùc cuøng haønh maø hoan hyû taùn thaùn. Laïi nöõa, taâm Boà-taùt thöông xoùt chuùng sinh, neáu thaáy hoï tu phöôùc thì hoan hyû; nhö cha laønh thaáy con laøm vieäc toát thì taâm hoan hyû. Ngöôøi aáy theo boán caùch haønh boá thí ñöôïc sinh vaøo doøng quyù Saùt lôïi, Baø-la-moân...; laáy boá thí nhieáp thuû chuùng sinh roài daàn daàn daïy hoï khieán trì giôùi, thieàn ñònh cho ñeán ñöôïc ñaïo Bích-chi Phaät. Hoaëc thaáy chuùng sinh ngöôøi naøo coù taâm lôùn vaø coù chuùt ít taâm töø bi, ngöôøi aáy sôï haõi sinh töû laâu xa, neân giaûi ñaõi thoaùi maát, thì Boà-taùt duøng söùc phöông tieän noùi vôùi chuùng sinh aáy raèng: Laï thay, caùc chuùng sinh kia! Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc deã ñöôïc, côù sao caùc oâng cho laø khoù? Choã chuùng sinh chaáp ñaém, trong ñoù khoâng coù phaùp chaân thaät nhaát ñònh coù theå ngaên trôû, khoù hieåu, caùc oâng neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Ñaõ töï mình ñöôïc ñoä, coøn ñoä thoaùt chuùng sinh. Ñoä thoaùt chuùng sinh laø Boà-taùt töï cöôõi xe Ñaïi thöøa ñöôïc ñoä, duøng xe ba

thöøa tuøy theo choã thích hôïp cuûa chuùng sinh coù theå ñoä maø ñoä. Ñaõ töï lôïi ích mình, cuõng lôïi ích ngöôøi khaùc. Lôïi ích ngöôøi khaùc laø töï mình ñaõ thaønh Phaät, cuõng ñem phaùp ba thöøa ñoä chuùng sinh. Neáu Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc nhö vaäy thì töø khi môùi phaùt taâm veà sau troïn khoâng ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. Thöôøng laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông laø Boà-taùt phaàn nhieàu sinh vaøo coõi Duïc. Vì sao? Vì trong coõi Voâ saéc khoâng coù hình töôùng neân khoâng theå giaùo hoùa; trong coõi Saéc phaàn nhieàu öa ñaém caùi vui thieàn ñònh, khoâng coù taâm nhaøm chaùn neân cuõng khoù hoùa giaùo; laïi cuõng khoâng sinh coõi trôøi Duïc giôùi. Vì sao? Vì ñaém caùi vui naêm duïc neân khoù giaùo hoùa. Coøn ôû trong nhaân ñaïo ñôøi ñôøi laáy boán vieäc nhieáp, nhieáp thuû chuùng sinh, neân laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Tuøy theo choã gieo nhaân maø ñöôïc quaû baùo lôùn, nhö trong Kinh noùi töôùng boá thí. Laïi coù Boà-taùt khi haønh Thí Ba-la-maät, thaáy chuùng sinh phaù giôùi lieàn nghó raèng: Caùc oâng vì nhaân duyeân khoâng ñaày ñuû neân phaù giôùi, ta seõ caáp cho vaät caàn duøng ñeå khoûi bò thieáu thoán. Ngöôøi phaù giôùi coù hai haïng: Moät laø nhaân duyeân trì giôùi khoâng ñaày ñuû neân phaù, nhö ngöôøi ngheøo cuøng vì ñoùi khaùt caáp baùch neân troäm caép. Hai laø nhaân duyeân trì giôùi tuy ñaày ñuû nhöng vì taâm taäp theo thoùi aùc, öa laøm vieäc aùc maø phaù giôùi. Ngöôøi ngheøo cuøng phaù giôùi thì Boà-taùt noùi vôùi hoï: OÂng haõy trì giôùi, ta seõ cung caáp cho ñaày ñuû. Caùc oâng trì giôùi roài daàn

daàn nhôø phaùp ba thöøa maø ñöôïc ñoä thoaùt; aáy goïi laø nhaân boá thí sinh trì giôùi. Chuùng sinh vì vieäc khoâng nhö yù neân noåi giaän laø nhö vì tìm vaät khoâng ñöôïc nhö yù neân noåi giaän, gaëp ngöôøi khoâng xöùng yù neân noåi giaän. Boà-taùt tu boá thí tuøy theo yù hoï maø cung caáp cho ñaày ñuû. Hoûi: Nhö ngöôøi ngheøo tuùng thì caáp thí cho ñeå khoâng noåi giaän thì coù theå ñöôïc, coøn ngöôøi khoâng xöùng yù bò laøm xuùc naõo khieán noåi giaän thì laïi laøm sao? Ñaùp: Laáy ngoïc nhö yù thí cho thì ngöôøi ta ñeàu vöøa yù, vì uy ñöùc cuûa ngoïc neân ngöôøi khoâng noåi giaän; nhö haønh giaû vaøo tam-muoäi töø taâm neân ngöôøi khoâng noåi giaän. Theá neân noùi vì thieáu nhaân duyeân gì neân noåi giaän, ta seõ laøm cho ngöôi ñöôïc ñaày ñuû. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp laø tính Khoâng, khoâng coù sôû höõu, lyù do vieäc oâng giaän cuõng ñeàu hö doái khoâng nhaát ñònh, taïi sao oâng vì vieäc hö doái maø noåi giaän maéng nhieác, gia haïi cho ñeán cöôùp maïng? Vì taïo toäi naëng aáy neân ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc chòu voâ löôïng khoå. Caùc oâng chôù vì vieäc hö doái khoâng thaät maø chòu toäi lôùn. Nhö trong nuùi coù moät böùc hoïa ñoà veõ hình Phaät, trong ñoù coù moät phoøng rieâng, trong coù moät con quyû ñi ñeán khuûng boá, xuùc naõo vò ñaïo nhaân neân caùc ñaïo nhaân ñeàu boû phoøng maø ñi. Coù moät khaùch Taêng ñi ñeán, vò Duy-na phaân xöû chia cho ôû phoøng aáy, noùi vôùi vò khaùch Taêng raèng: Trong phoøng aáy coù moät con quyû öa xuùc naõo ngöôøi, oâng coù theå ôû ñöôïc thì ôû. Vò khaùch Taêng töï caàm dao trì giôùi, ña vaên maø noùi vôùi tieåu quyû: Ngöôi coù khaû naêng gì ta cuõng seõ haøng phuïc, lieàn vaøo phoøng ôû. Ñeâm xuoáng laïi coù moät khaùch Taêng khaùc ñi ñeán tìm choã ôû, vò

Duy-na cuõng chæ cho ôû phoøng aáy vaø noùi: Trong phoøng coù tieåu quyû hay xuùc naõo ngöôøi. Vò khaùch Taêng kia cuõng noùi: Tieåu quyû coù khaû naêng gì, toâi cuõng seõ haøng phuïc. Vò khaùch Taêng vaøo tröôùc ñoùng cöûa laïi, ngoài ngay thaúng chôø quyû; vò khaùch Taêng ñeán sau trong ñeâm toái xoâ cöûa böôùc vaøo. Vò khaùch Taêng tröôùc cho ñoù laø quyû, khoâng chòu môû cöûa; vò khaùch Taêng sau duøng heát söùc ñaäp cöûa. Vò khaùch Taêng ôû trong laáy dao chaén laïi; vò khaùch Taêng ôû ngoaøi hôn, xoâ cöûa ñi vaøo. Vò khaùch Taêng ôû trong ñaùnh; vò khaùch Taêng ôû ngoaøi cuõng cöïc löïc ñaùnh laïi nhöø töû. Ñeán khi trôøi saùng, nhaân thaáy roõ moïi vieäc môùi bieát laø keû ñoàng hoïc cuõ, neân cuøng nhau hoå theïn maø xin loãi. Moïi ngöôøi keùo ñeán nöïc cöôøi, cho laø quaùi gôõ. Chuùng sinh cuõng nhö vaäy, naêm uaån hoøa hôïp khoâng coù ngaõ, khoâng coù nhaân maø chaáp thuû töôùng suoâng ñeå tranh ñaáu nhau. Neáu bò caét xeû töøng maûnh neùm xuoáng ñaát thì chæ coù xöông thòt maø khoâng coù ngöôøi, khoâng coù ta. Theá neân Boà-taùt noùi vôùi chuùng sinh raèng: Caùc oâng chôù ôû nôi caên baûn Khoâng, maø tranh ñaáu, gaây toäi, vì toäi tra-

nh ñaáu neân thaân ngöôøi coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ñöôïc gaëp Phaät! Neân bieát thaân ngöôøi khoù ñöôïc, Phaät ra ñôøi khoù gaëp, thì giôø quyù baùu deã qua, moät phen rôi vaøo choã hoaïn naïn thì vónh vieãn khoâng theå söûa trò. Neáu ñoïa vaøo ñòa nguïc, bò thieâu ñoát, caét xeû thì laøm sao giaùo hoùa ñöôïc? Neáu rôi vaøo suùc sinh, taøn haïi laãn nhau, cuõng khoâng theå giaùo hoùa! Neáu rôi vaøo ngaï quyû, ñoùi khaùt böùc naõo thì cuõng khoâng theå giaùo hoùa! Neáu sinh vaøo coõi trôøi soáng laâu,thì duø ngaøn vaïn ñöùc Phaät qua ñi maø vì ñaém tröôùc thieàn vò neân cuõng khoâng heà hay bieát! Neáu nhö sinh vaøo caùc nöôùc bieân ñòa, tuy ñeàu laø thaân ngöôøi maø ngu si, khoâng theå giaùo hoùa! Tuy ñöôïc sinh vaøo trung taâm coõi nöôùc maø hoaëc tay chaân khoâng hoaøn toaøn; hoaëc muø, ñieác, caâm, ngoïng; hoaëc khoâng bieát nghóa lyù; hoaëc tuy saùu caên khoâng ñaày ñuû maø Laïi khoâng thoâng lôïi, hay ñaém saâu taø kieán noùi raèng khoâng coù toäi phöôùc, thì cuõng khoâng theå giaùo hoùa! Theá neân vì hoï noùi thì giôø quyù baùu, chôù ñeå luoáng qua maø bò ñoïa vaøo caùc choã khoå naïn, khoâng theå ñoä ñöôïc. Caùc Ba-la-maät khaùc nhö trong kinh naøy noùi roäng, neân ôû ñaây khoâng giaûi thích. Hoûi: ÔÛ trong Thí Ba-la-maät maø haønh naêm Ba-la-maät xong, sao coøn noùi laïi saùu Ba- la-maät? Ñaùp: Treân kia noùi tu moät ñoä thöù lôùp ñaày ñuû naêm ñoä, coøn ôû ñaây noùi chung caû naêm ñoä cuøng tu moät laàn. Laïi, tröôùc chæ noùi saùu Ba-la-maät, nay ôû ñaây noùi luoân caû ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo vaø caùc ñaïo quaû. Hoûi: Ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo töø taâm xuaát ra, laøm sao do nhaân duyeân giuùp ñöôïc? Ñaùp: Boà-taùt cung caáp cho ngöôøi toïa thieàn y phuïc, ñoà uoáng aên, thuoác thang, gaäy phaùp, thieàn saøng, thieàn traán, laøm cho gaëp ñöôïc thaày toát daïy baûo, ñöôïc ñeä töû toát thoï giaùo; ñöa cho boä xöông ngöôøi khieán quaùn, cho thieàn kinh khieán ngöôøi daïy thieàn phaùp. Nhö vaäy, laø nhaân duyeân cuûa ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo. Laïi khieán ngöôøi giaûng cho phaùp Ñaïi thöøa raèng: Caùc oâng caàn y phuïc, ñoà uoáng aên haõy ñeàu ñeán ñaây nhaän laáy nhö vaät cuûa mình, chôù nghi ngaïi. Caùc oâng ñöôïc vaät aáy roài töï mình haønh saùu

Ba-la-maät, cuõng daïy ngöôøi khaùc haønh saùu Ba-la-maät. Vieäc boá thí aáy laø tính Khoâng, caùc oâng chôù ñaém tröôùc vaøo vieäc boá thí vaø quaû baùo boá thí. Chuùng sinh ngoä ñöôïc tính Khoâng aáy, daàn daàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Nhö laáy phaùp boá thí laøm ñaàu sinh ra naêm Ba-la-maät khaùc; nghóa caùc Ba-la-maät khaùc cuõng nhö vaäy.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.